

Vývoj zpracovatelského průmyslu a průmyslových podniků na počátku 21. století[#]

*Jiří Dvořáček**

Příspěvek se zabývá zpracovatelským průmyslem a podniky zde působícími, a to ve vybraných zemích světa. Znalost vývoje jednotlivých odvětví a podniků (tedy nejenom zpracovatelského průmyslu) je nezbytná pro vytváření Nové teorie ekonomiky a managementu organizací, resp. pro aplikaci této teorie v praxi.

1. Průmysl a deindustrializace

Průmysl zahrnuje podnikatelské subjekty, které se zabývají získáváním (těžbou) nerostných, rostlinných a živočišných surovin (průmysl těžební, podle klasifikace OKEČ patří do sekce C) a jejich dalším zpracováním (průmysl zpracovatelský, v OKEČ zařazený do sekce D). Do průmyslu patří i subjekty působící ve výrobě a rozvodu elektřiny, vody a plynu (sekce E podle OKEČ). Těžiště průmyslových činností je spojeno se zpracovatelským průmyslem. Ve všech ekonomicky rozvinutých zemích byl po určité období průmysl považován za nejdůležitější odvětví ekonomiky. Za páteř své ekonomiky jej považuje i EU.¹ S nástupem globalizace se však význam a relativní podíl průmyslu na HDP snižuje ve prospěch služeb – viz tabulka 1.

O postavení průmyslu v ČR informuje tabulka 2. Z ní je patrné, že v zemi je, ve srovnání s průměrem EU, vyšší podíl průmyslu a nižší podíl služeb. Avšak konstantní, resp. i mírně rostoucí podíl průmyslu na přidané hodnotě či dokonce zaměstnanosti lze najít v současnosti i v jiných vyspělých zemích (např. v Kanadě či ve Finsku). Klesající zaměstnanosti ve zpracovatelském průmyslu se vyznačuje i ČR – viz tabulka 3.

V souvislosti s klesajícím podílem průmyslu a rostoucím podílem služeb na ekonomických aktivitách ve vyspělých zemích se od 90. let minulého století začíná hovořit o tzv. deindustrializaci. Přes poměrně častou frekvenci tohoto pojmu, schází zatím seriózní analýza jeho obsahu a dopadů. Tuto analýzu je nutné provádět jak na makroúrovni, tak i mikroúrovni.

[#] Článek je zpracován jako jeden z výstupů výzkumného záměru „Nová teorie ekonomiky a managementu organizací a jejich adaptační procesy“ pod evidenčním číslem MSM VZ 6138439905.

* Prof. Ing. Jiří Dvořáček, CSc.; Katedra podnikové ekonomiky, Fakulta podnikohospodářská, Vysoká škola ekonomická v Praze.

¹ Zpracovatelský průmysl EU představuje zhruba 20 % jejich výstupů a zaměstnává 34 milionů lidí. Téměř 80 % soukromých výdajů na vědu a výzkum je spojeno se zpracovatelským průmyslem. Průmyslová produkce představuje 75% podíl na exportu EU. Přitom zpracovatelský průmysl je spojen s malými a středními podniky – ty tvoří 99 % podniků a zaměstnávají 58 % zaměstnanců v tomto odvětví.

Tab. č. 1: Vývoj počtu zaměstnanců ve zpracovatelském průmyslu a službách ve vybraných zemích (podle klasifikace USA) v mil. osob a v % v r. 2004**Zpracovatelský průmysl**

Rok	USA	Kanada	Japonsko	Francie	SRN	Itálie	V. Británie	Švédsko
1960	17 149	1 471	9 430	5 075	8 901	4 813	1 133	8 517
1965	19 190	1 636	11 450	5 373	9 480	4 894	1 200	8 666
1970	20 746	1 768	13 750	5 593	10 305	5 293	1 064	8 465
1975	19 457	1 871	13 430	5 798	...	5 424	1 138	7 654
1980	21 942	2 080	13 630	5 495	8 998	5 433	1 025	7 081
1985	20 879	1 924	14 480	4 853	8 403	4 761	968	5 968
1990	21 346	2 050	15 010	4 642	8 839	4 755	943	5 970
1995	20 493	1 904	14 520	4 115	9 017	4 831	770	4 848
2000	19 644	2 249	13 180	4 081	8 647	4 796	761	4 612
2005	16 253	2 207	11 393
<i>Podíl odvětví na celkové zaměstnanosti v zemi (v %)</i>								
2004	11,8	14,4	18,3	16,0	22,7	21,8	13,6	16,0

Služby

Rok	USA	Kanada	Japonsko	Francie	SRN	Itálie	V. Británie	Švédsko
1960	38 231	3 264	18 190	7 560	10 405	6 695	1 598	11 642
1965	42 300	3 935	20 690	8 581	11 031	7 005	1 712	12 709
1970	49 031	4 955	23 770	9 765	11 183	7 658	2 066	13 066
1975	57 040	6 107	26 780	10 825	...	8 534	2 334	14 404
1980	66 638	7 463	29 910	12 005	13 740	9 631	2 650	15 291
1985	75 007	8 208	32 620	12 849	14 418	11 340	2 829	15 551
1990	85 565	9 477	36 540	14 473	16 112	12 359	3 055	17 891
1995	92 520	9 950	39 230	15 369	22 016	12 463	2 890	18 198
2000	104 377	11 057	41 010	17 268	23 388	13 609	3 096	20 002
2005	111 459	12 293	43 179
<i>Podíl odvětví na celkové zaměstnanosti v zemi (v %)</i>								
2004	78,4	75,8	68,0	73,4	67,4	65,5	77,0	75,6

... údaj není k dispozici

Zdroj: Bureau of Labor Statistics (USA), www.bls.gov

Tab. č. 2: Podíl průmyslu a služeb na hrubé přidané hodnotě a zaměstnanosti v EU a v ČR

(v%)

	Hrubá přidaná hodnota		Zaměstnanost	
	1995		2003	
	Průmysl	Služby	Průmysl	Služby
EU-25	23,6	67,7	20,6	71,6
EU-15	23,5	67,9	20,3	71,8
ČR	30,8	55,5	30,4	59,6

Zdroj: EUROSTAT

Tab. č. 3: Průměrné počty zaměstnanců zpracovatelského průmyslu v ČR (v tis. fyzických osob)

1999	2000	2001	2002	2003
1 253,4	1 242,7	1 265,1	1 228,6	1 195,1

Zdroj: Statistická ročenka ČR 2005.

1.1 Makroúroveň

Pro deindustrializaci hovoří:

- rostoucí zaměstnanost ve službách,
- uzavírání průmyslových závodů a propouštění zaměstnanců,
- pokles průmyslové produkce ve vyspělých zemích a její přesun do tzv. nově industrializovaných ekonomik (offshoring²),
- vývoj obchodní bilance.³

Změny v geografickém rozmístění průmyslu přibližují tabulky 4. a 5., o výkonnosti průmyslu ve vybraných zemích informuje tabulka 6.

Tab. č. 4: Podíl skupin zemí na světové průmyslové produkci (v %)

Skupina zemí	Podíl na světové průmyslové produkci v %	
	rok 1990	rok 2002
Vyspělé země	78,00	73,00
Transformující se země střední a východní Evropy	6,10	3,18
Rozvíjející se země	15,72	23,58
Nejméně rozvinuté země	0,18	0,24
Svět	100,00	100,00

Zdroj: UNIDO Scoreboard database. Produkce je vyjádřena za zpracovatelský průmysl pomocí přidané hodnoty v USD r. 1995.

- 2 Offshoringem se sleduje především snížení provozních nákladů. V hostitelské zemi je sice nutné vybudovat podniky, ale lze uspořit na mzdách a subdodávkách (místní zdroje bývají levnější) a i v těchto zemích se dají některé aktivity outsourcovat.
- 3 Zatímco v ČR se vlivem vývozu průmyslové produkce dostala obchodní bilance do pozitivního salda (po náběhu výroby a vývozu z automobilky v Kolíně, je obchodní bilance USA dlouhodobě v oblasti zpracovatelského průmyslu záporná, odhaduje se, že každou minutu vzniká deficit ve výši 886 USD a celkový schodek obchodní bilance od r. 1994 do roku 2004 narostl na 2,8 bilionů USD.

Tab. č. 5: Podíl deseti zemí s největším zastoupením průmyslu na světové průmyslové produkci

1990		2002	
Země	Podíl na světové průmyslové produkci (%)	Země	Podíl na světové průmyslové produkci (%)
Japonsko	22,5	USA	23,3
USA	20,7	Japonsko	18,1
SRN	10,2	SRN	7,9
Francie	4,7	Čína	6,6
Velká Británie	4,1	Francie	4,7
Itálie	4,0	Itálie	3,5
Rusko	3,2	Jižní Korea	3,3
Brazílie	2,5	Velká Británie	3,2
Čína	2,2	Brazílie	2,2
Španělsko	2,0	Kanada	1,9

Zdroj: UNIDO Scoreboard database

Tab. č. 6: Úroveň průmyslové produkce podle jednotlivých zemí vyjádřená přidanou hodnotou zpracovatelského průmyslu na obyvatele (v USD r. 1995)

Země	rok 2002		rok 1990		Průměrný roční růst přidané hodnoty za období 1990-2002 (v %)
	Hodnota	Pořadí	Hodnota	Pořadí	
Švýcarsko	12 191	1.	9 583	2.	2,4
Japonsko	9 851	2.	9 697	1.	0,4
Finsko	8 389	3.	5 231	6.	4,4
Švédsko	8 154	4.	4 849	9.	4,7
Irsko	8 121	5.	3 142	19.	9,2
Lucembursko	7 591	6.	6 856	4.	2,2
Rakousko	6 751	7.	5 309	5.	2,4
SRN	6 649	8.	6 871	3.	0,0
Singapur	6 583	9.	4 410	10.	6,3
Belgie	6 025	10.	5 089	7.	1,7
Dánsko	5 799	11.	4 929	8.	1,7
USA	5 568	12.	4 325	12.	3,2
Francie	5 444	13.	4 387	11.	2,3
Jižní Korea	4 859	14.	2 238	25.	7,6
Nizozemsko	4 841	15.	4 197	13.	1,8
.....					
Česká republika	1 607	32.	1 378	36.	1,2
.....					
Čína	359	75.	101	114.	12,1

Zdroj: UNIDO Scoreboard database. Originální zdroj obsahuje údaje za 100 zemí.

Podle www.bls.gov/fls/chi...report.p_Hlt144690546dBM_1_f činil podíl zaměstnanců ve zpracovatelském průmyslu v Číně v r. 2002 12,3 % z celkové čínské zaměstnanosti. Absolutně to pro zpracovatelský průmysl znamená 83,07 mil pracovníků, v r. 1980 to bylo 58,99 mil. pracovníků.

Jednotný názor, jak vůbec může být deindustrializace vymezena, neexistuje. Je to ztráta pracovních míst v průmyslu? Jsou to změny v objemu produkce? Lze pro deindustrializaci použít absolutní nebo relativní kritéria?

Obecně platí, že zaměstnanost v průmyslu vyspělých zemí klesá, produkce se však zvyšuje. Specificky ale platí, že některá odvětví vykazují jak pokles zaměstnanosti, tak produkce.

Dosavadní poznatky ukazují, že deindustrializace:

- se týká především zpracovatelského průmyslu,
- absolutní pokles je významnější (důležitější) než relativní pokles,
- pokles produkce lze považovat za více alarmující signál, než pokles zaměstnanosti.⁴

Rychlejší pokles zaměstnanosti než produkce svědčí o růstu produktivity práce, ale také o tom, že průmyslové podniky používají pro své činnosti formou outsourcingu řadu služeb, které si dříve zabezpečovaly samy.

Průměrná roční tempa produktivity práce ve zpracovatelském průmyslu vybraných zemí za období 1994 - 2004 jsou uvedena v tabulce 7, o rozvoji služeb spojených s průmyslem informují na příkladu USA údaje tabulky 8.

Tab. č. 7: Průměrná roční tempa produktivity práce v letech 1994-2004

USA	Kanada	Japonsko	Francie	SRN	Itálie	V. Británie	Švédsko
5,6	2,5	4,8	4,2	3,2	0,5	2,7	6,5

Zdroj: Buro of Labor Statistics (USA), www.bls.gov

Tab. č. 8: Vývoj počtu podniků zpracovatelského průmyslu v USA a podniků zaměřených na poskytování odborných, vědeckých a technických služeb

Roky	Počty podniků zpracovatelského průmyslu	Počty podniků ve službách	Celkový počet podniků v USA (všechny formy vlastnictví)
2001	397 552	827 793	7 984 529
2002	386 863	851 777	8 101 872
2003	378 142	866 138	8 228 840
2004	370 114	875 535	8 364 795
2005	365 700	902 981	8 584 673
v r. 2005	11 % podíl na zaměstnanosti, 4,2 % všech podniků	5,2 % z veškeré zaměstnanosti, 10,5 % všech podniků	

Pozn.: Rok 2005 obsahuje předběžné údaje

Zdroj: data.bls.gov

⁴ Pokles průmyslu může být spojen s jeho podílem na zaměstnanosti či tvorbě HDP, ale příspěvek k tvorbě HDP zabezpečovaný průmyslem se snižovat nemusí, právě naopak. Je nutné zabývat se otázkou jaká je přidaná hodnota průmyslu k pořízovaným vstupům. Stranou zkoumání nesmí zůstat ani podíl exportu průmyslové produkce na celkovém exportu.

K podpoře významu průmyslu se jako nejčastěji argument uvádí názor, že průmysl je základem ekonomiky, služby ztrácejí svůj smysl, pokud nebudou moci průmyslu sloužit.

Služby výrazně mění nákladovou strukturu průmyslové výroby. Odhaduje se, že podíl služeb představuje 70 až 80 % výrobních nákladů podniků ve zpracovatelském průmyslu.

Služby spojené s průmyslem⁵ vystupují intenzivně:

- v předvýrobní oblasti (výzkum, financování),
- ve výrobě (financování, kontrola kvality, bezpečnost práce),
- v prodeji produkce (logistické služby, distribuční sítě),
- v užití produktů (leasing, údržba, opravy a servis).
- po ukončení životnosti průmyslových produktů (služby týkající se odpadového hospodářství).

Zajišťování těchto služeb z vnějších zdrojů je označováno jako outsourcing, který se zaměřuje na opakované činnosti, které pro průmyslový podnik mají charakter fixních nákladů.

Rozvoj průmyslu v určitých regionech přispívá i k rozvoji služeb. Zaměstnanci z průmyslových podniků utrácí za služby své výdělků. Ale děje se to s určitým časovým zpožděním. Čím více v ekonomice rostou příjmy, tím více se utrácí za služby.

1.2 Mikroúroveň

Deindustrializace posuzovaná na mikroúrovni je zaměřena na jednotlivá průmyslová odvětví a jejich zařazení do některé ze tří následujících skupin, tj. do odvětví:

1. ve kterých rostou výstupy i zaměstnanost,
2. s rostoucími výstupy a klesající zaměstnaností,
3. ve kterých klesají výstupy i zaměstnanost.

Absolutní výkyvy v produkci mohou být vyvolány řadou faktorů:

- rostoucí konkurencí substitučních výrobků,
- zahraniční konkurencí,
- nedostatkem kapitálu.

Z tabulky je patrné, která odvětví vykazují nadprůměrnou či podprůměrnou dynamiku a formují tak novou strukturu zpracovatelského průmyslu.

Tabulka 9. pomocí bazických indexů přibližuje vývoj produkce jednotlivých odvětví zpracovatelského průmyslu v ČR.

5 Ve vztahu k průmyslu vymezuje OKEČ (Odvětvová klasifikace ekonomických činností) tzv. podnikatelské služby a průmyslové služby. Do podnikatelských služeb patří:

- počítačové služby,
- profesionální služby (právnícké, účetnické, daňové poradenství, poradenství pro manažery),
- marketing,
- technické služby,
- leasingové a půjčovné služby,
- nábor pracovních sil,
- provozní služby, veletržní a výstavní služby,...

Průmyslové služby přímo souvisejí s inovacemi ve výrobním procesu nebo s jeho řízením a obsluhou.

Tab. č. 9: Index průmyslové produkce – Zpracovatelský průmysl ČR

Odvětví	Index průmyslové produkce				
	<u>2000</u>	<u>2001</u>	<u>2002</u>	<u>2003</u>	<u>2004</u>
	2000	2000	2000	2000	2000
Průmysl celkem	100,6	111,3	116,6	123,4	135,1
Zpracovatelský průmysl	100,7	112,6	118,7	125,5	138,4
Výroba potravinářských výrobků a nápojů a tabákových výrobků	100,3	101,2	104,7	107,6	107,8
Výroba textilií, textilních a oděvních výrobků	100,0	103,9	102,5	99,7	98,5
Výroba usní a výrobků z usní	100,0	86,0	62,5	50,5	48,3
Zpracování dřeva, výroba dřevařských výrobků kromě nábytku	100,0	107,6	114,2	120,7	128,1
Výroba vlákniny, papíru a výrobků z papíru; vydavatelství a tisk	100,0	102,1	104,9	114,8	124,6
Výroba koksu, jaderných paliv, zpracování ropy	100,0	127,5	132,3	137,0	142,5
Výroba chemických látek, přípravků, léčiv a chemických vláken	102,3	107,5	107,8	115,4	122,8
Výroba pryžových a plastových výrobků	101,3	123,8	146,8	167,0	183,1
Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	100,0	100,5	104,4	110,4	116,1
Výroba základních kovů, hutních a kovodělných výrobků	100,6	108,2	107,1	112,0	138,3
Výroba a opravy strojů a zařízení j. n.	100,8	117,6	120,7	128,4	132,8
Výroba elektrických a optických přístrojů a zařízení	100,2	143,7	183,3	188,5	213,9
Výroba dopravních prostředků a zařízení	101,5	114,5	118,2	132,9	151,6
Zpracovatelský průmysl j. n.	99,9	120,4	123,5	123,4	133,7

Zdroj: Statistická ročenka ČR 2005.

2. Průmyslové podniky

Měníci se role průmyslu je v dalším textu sledována podle vývoje počtu podniků působících v tomto odvětví. Analýza je spojena se začleněním vybraných zemí do jednotlivých evropských sociálních modelů. Typologií těchto modelů se zabývá především rakouský ekonom Karl Aiginger. Modely jsou vymezeny na základě tří základních kritérií:

1. Odpovědnost společnosti vůči jednotlivcům.
2. Regulace podnikatelského prostředí.
3. Redistribuce příjmů.

Na základě těchto kritérií K. Aiginger zkoumá následující modely:

- Skandinávský (Dánsko, Finsko, Nizozemsko, Švédsko, Norsko).
- Kontinentální (Německo, Francie, Itálie, Belgie, Rakousko).

- Liberální evropský (Irsko, Velká Británie).
- Středozevní (Řecko, Portugalsko, Španělsko).
- Liberální zámořský (USA, Kanada, Austrálie, Nový Zéland).
- Japonský.
- Doháněcí (Maďarsko, ČR).

Vzhledem k dostupnosti statistických údajů jsou v tabulkách 10. až 13. uvedeny pouze vybrané modely a země, jakož i tendence ve vývoji počtu průmyslových podniků v těchto zemích. Symboly C, D a E jsou označeny jednotlivé sekce OKEČ, tj. těžební průmysl, zpracovatelský průmysl a energetika. Údaje jsou čerpány ze statistik OECD.

Tab. č. 10: Počty průmyslových podniků – Kontinentální model

Německo	Rok 1995	Rok 2000	Rok 2002	Rok 2003
C	788	1 953	1 851	1 746
D	42 479	213 806	196 702	201 393
Rakousko				
C	303	301	346	358
D	25 509	25 054	27 572	28 581
E	613	700	707	925
Francie				
C	2 775	2 835
D	248 349	360 017
E	2 119	2 309

Tab. č. 11: Počty průmyslových podniků – Skandinávský model

Dánsko	Rok 1995	Rok 2000	Rok 2002	Rok 2003
C	312	291	199	193
D	24 024	22 06	19 235	18 730
E	1 896	2 139	2 540	1 891
Nizozemsko				
C	265	155
D	6 404	45 479	46 425	45 990
E	102	340	365	415

Tab. č. 12: Počty průmyslových podniků – Liberálně zámořský model

USA	Rok 2002	Rok 2003
• C	108 350	104 452
• D	375 278	330 351
• E	17 601	6 938

Tab. č. 13: Počty průmyslových podniků – Doháněcí model

ČR	Rok 1995	Rok 2000	Rok 2002	Rok 2003
C	287	299	317	285
D	100 899	136 194	153 788	153 060
E	890	665	942	881

V ČR se, obdobně jako v Kontinentálním modelu, počty průmyslových podniků zvyšují. Při posuzování konkurenční schopnosti jednotlivých zemí (např. podle Světové banky) se však ukazuje, že příznivějších výsledků dosahují země, které jsou zařazeny do Skandinávského nebo Liberálního zámořského modelu, tedy země, ve kterých se počet průmyslových podniků snižuje, současně však roste přidaná hodnota zpracovatelského průmyslu na obyvatele (viz tabulka 6.).

V tabulkách 14. a 15. jsou obsažena základní data charakterizující stav a dynamiku podnikatelských subjektů působících ve zpracovatelském průmyslu ČR.

Tab. č. 14: Podnikatelské subjekty s 20 a více zaměstnanci ČR v r. 2004

Odvětví	Podnikatelské subjekty
Průmysl celkem	8 582
Zpracovatelský průmysl	8 214
Výroba potravinářských výrobků a nápojů a tabákových výrobků	1 091
Výroba textilií, textilních a oděvních výrobků	719
Výroba usní a výrobků z usní	123
Zpracování dřeva, výroba dřevařských výrobků kromě nábytku	419
Výroba vlákniny, papíru a výrobků z papíru; vydavatelství a tisk	423
Výroba koksu, jaderných paliv, rafinérské zpracování ropy	4
Výroba chemických látek, přípravků, léčiv a chemických vláken	202
Výroba pryžových a plastových výrobků	554
Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	402
Výroba základních kovů, hutních a kovodělných výrobků	1 420
Výroba a opravy strojů a zařízení j. n.	1 078
Výroba elektrických a optických přístrojů a zařízení	835
Výroba dopravních prostředků a zařízení	349
Zpracovatelský průmysl j. n.	595

Zdroj: Statistická ročenka ČR 2005.

Tab. č. 15: Demografie podniků zpracovatelského průmyslu ČR

2000		2002		2003		2004	
vzniklo	zaniklo	vzniklo	zaniklo	vzniklo	zaniklo	vzniklo	zaniklo
11 911	2 472	6 907	1 942	10 816	3 211	8 918	6 291

Zdroj: Demografie podniků v ČR – výsledky za roky 2000–2003.

V ČR dochází od počátku 21. století k nárůstu počtu podniků ve zpracovatelském průmyslu. Přitom se ale snižuje průměrná velikost těchto podniků, jak dokládá tabulka 16.

Tab. č. 16: Průměrná velikost aktivních podniků (zaměstnané osoby) v průmyslu ČR

Rok	Celkem	v tom	
		právníkové osoby	fyzické osoby
2000	9,74	61,82	1,85
2001	9,55	60,12	1,85
2002	9,31	59,93	1,81
2003	9,07	57,55	1,80

Zdroj: Demografie podniků v ČR – výsledky za roky 2000–2003.

Závěr

Zpracovatelský průmysl se mění pod vlivem používaných technologií a ekonomických podmínek podnikání. Doba, kdy průmyslové podniky komplexně zabezpečovaly celý výrobní proces, je nahrazena jak procesy otusourcingu, tj. zabezpečování řady podnikových činností z vnějších zdrojů, tak offshoringu, tedy přesouváním průmyslové výroby z domácích do hostitelských zemí. Outsourcing a offshoring ukazují na spojení průmyslu se službami a na měnící se geografii průmyslu. Tyto procesy by měl management průmyslových podniků využívat nejenom v zájmu snižování nákladů, ale z hlediska dlouhodobého udržování konkurenční výhody.

Vývoj počtu průmyslových podniků nevykazuje jednoznačnou tendenci a je nutné ho zkoumat z hlediska konkrétních sociálních modelů. V ČR je podíl zpracovatelského průmyslu na přidané hodnotě ve srovnání s EU nadprůměrný, počty průmyslových podniků se dlouhodobě nesnižují, ale rostou, přičemž se však snižuje jejich průměrná velikost.

Literatura

- [1] AIGINGER, K. – DAVIES, S. W. 2004. Industrial Specialisation and Geographic Concentration: Two Sides of the same Coin? Not for the European Union. *Journal of Applied Economics*. Volume VII. Number 2 November 2004.
- [2] AIGINGER, K. – GUGER, A. 2005. *The European Socio-economic Mode. Differences to the USA and Changes Over Time*. Wien. WIFO. October 2005.
- [3] *Demografie podniků v ČR – výsledky za roky 2000–2003*. Český statistický úřad. Praha. Srpen 2006.
- [4] *Economic Policy Reforms. Going for Growth 2006*. OECD, 2006.
- [5] *Industrial Overview. International Industrial Prospects Quarterly*. Summer 2006, ABI/INFORM Global.
- [6] *Is manufacturing in terminal decline?* Anonymus. UK Weekly Brief, July 14, 2006.

- [7] RODRIK, D. 2004. *Industrial Policy for Twenty-First Century*. Harvard University. September 2004.
- [8] ROJÍČEK, M. 2006. *Strukturální analýza české ekonomiky*. Working paper CES VŠEM N° 1/2006.

Vývoj zpracovatelského průmyslu a průmyslových podniků na počátku 21. století

Jiří Dvořáček

Abstrakt

Světový, evropský i český průmysl byl a je konfrontován s dramatickými změnami v jeho podnikatelském prostředí. Příspěvek je zaměřen na zkoumání deindustrializace ve zpracovatelském průmyslu.

Klíčová slova: deindustrializace; outsourcing; offshoring.

Development of Manufacturing and its Enterprises on Beginning of the 21st century

Abstract

World, European and Czech manufacturing has been and is currently facing dramatic changes in its business environment. This paper is focused on the deindustrialization in manufacturing sector.

Key words: deindustrialization; outsourcing; offshoring.

JEL classification: M21